

Toespraak bij de uitvaart van André Lascaris op 13 juli 2017

Thérèse Onderdenwijngaard
Namens de Girard Studiekring

André vertelde het volgende verhaal tijdens een lezing in 2011 ter gelegenheid van de presentatie van het boek 'Rondom de crisis' dat hij samen met Michael Elias redigeerde.

Mijn vader die als een jongeman in het centrum van Amsterdam leefde, kwam op een zaterdag zijn diep teleurgestelde buurman tegen met een kar vol haringen. 'Ik kan ze aan de straatstenen niet kwijt', klaagde die. 'Tien haringen voor een dubbeltje – dat is toch geen geld!' – dit was ruim vóór de Tweede Wereldoorlog – 'Zal ik het van je over- nemen?' vroeg mijn vader. 'Ga je gang, maar ik geef je geen kans. In elk geval moet je niet naar de Kerkstraat en de Nieuwe Kerkstraat gaan, want daar ben ik al geweest.' En dus ging mijn vader naar de Kerkstraat en de Nieuwe Kerkstraat en riep dat hij tien haringen verkocht voor een kwartje. Verbaasd zeiden de mensen dat er net iemand langs was geweest met tien haringen voor een dubbeltje. 'Dan had u die rommel maar moeten kopen', zei mijn vader zelfverzekerd. En in anderhalf uur had hij alle haringen verkocht.

Ik heb André dit verhaal meermalen horen vertellen. Hij deed dat met verve. Het is een prachtige illustratie van een van de fundamentele inzichten van de Frans-Amerikaanse denker René Girard; in de economie, en in menselijke relaties in het algemeen, gaat het om begeren. De haringen van zijn vader werden begeerlijk door ze te vergelijken met die van de buurman. Haringen hebben geen waarde in zichzelf, hun waarde hangt af van de mate waarin ze begeerd worden.

André was een van de eerste en meest originele uitleggers van het gedachtengoed van René Girard in het Nederlands taalgebied. Van de boeken die hij schreef noem ik het boek 'Advocaat van de zondebok. Met als ondertiteling 'Het werk van René Girard en het evangelie van Jezus'. Hij redigeerde bundels en publiceerde talloze artikelen, die geïnspireerd waren op Girard's hypothesen. André putte daarbij altijd uit zijn eigen ervaringen, of het nu over zijn jeugd in Amsterdam ging, zijn studietijd in Oxford, of over zijn ervaringen met vredeswerk in Noord-Ierland en Zuid-Afrika. Hij formuleerde precies en soepel. De one-liner 'De ander als model en obstakel' komt uit zijn koker.

André was ook een van de grondleggers van de Girard Studiekring begin jaren '80. De studiekekring bestaat nog steeds en André was ook het afgelopen jaar nog een trouwe bezoeker van onze tweemaandelijksse bijeenkomsten. Zijn inbreng was altijd kort en to the point – bijna te kort om de portée van zijn opmerkingen te laten landen.

Als Girardijn van het eerste uur is hij ook bekend in internationale kring. Op dit moment vindt in Madrid het 24ste Colloquium on Violence and Religion plaats, de conferentie die jaarlijks zo'n honderd mensen bijeenbrengt die werken en denken met de theorie van Girard. Vijf kringleden zijn daar nu en Michael Elias heeft gisteren tijdens de opening van de

conferentie een kort In Memoriam uitgesproken. André werd ook internationaal gewaardeerd en gerespecteerd. Hij had onmiskenbaar gezag.

Dat bleek in 2009 toen hij en andere kringleden werden geïnterviewd ten behoeve van een boek over de geschiedenis van het Colloquium. Ik herinner me dat we in een kring zaten in een van de kantines van Heythrop College in Londen: James Williams de auteur, en een groot aantal van onze kringleden. En terwijl bij een aantal van ons het enthousiasme over de herinneringen aan een kleine dertig jaar Girard Studiekring met de nodige decibels toenam, zat André rustig in het midden op een bank. Rustig en bescheiden, broos al. Zo ging uiteindelijk de aandacht naar hem uit, als een anker, een zwaartepunt dat op onnadrukkelijke wijze de kracht en de geschiedenis van de studiekring uitstraalde.

Die onnadrukkelijke stille kracht is niet zomaar weg. Maar zijn korte, bedachtzame opmerkingen gaan we verschrikkelijk missen.

Dag bescheiden, krachtige André, moge je rusten in God's vrede.